Kuigi F. polnud pietist, näis ta üldiselt olevat suhtunud heatahtlikult algavasse pietistlikusse voolusse, eriti selle esindajasse Ph. J. Spener'isse, kelle vastu alustatud rünnakut ta ei kiitnud heaks.

Meie Issanda Jesusse Kristusse Uus Testament (1715; eessõna); A. Moller, Fata Dorpati, 1755 (Neuer Dorpater Kalender 1876, lk. 122—124, 1877, lk. 77 jj.); Fr. K. Gadebusch, L. B. I (1777), lk. 324—336; O. Sild, A. H. Francke' mõjud meie maal (1928), lk. 5, 77, 85, 132; „Usuteadusline Ajakiri" 1929, nr. 1 (O. Sild); Fr. Puksov, Tartu ja Tartu-Pärnu rootsiaegse ülikooli trükikoda (1932), lk. 10, 28, 45, 60 jj., 90, 93; „Usuteaduslise Ajakirja" lisavihk 1932, nr. 3, lk. 48 j., 67, 85; O. Liiv, Lisandeid Eesti rahvakooli oludele 17. sajandi lõpul (E. Kirj. 1934, nr. 5—7) jm. saadud andmed. *O. S.*

FISCHER, Johann Bernhard v., arstiteadlane ja tegelik põllumees, sünd. 28. VII 1685 ukj. Lüübekis, õppis Riia lütseumis, 1704—08 arstiteadust Halles ja Jenas, promoveerus 1708 Leydenis, täiendas end Inglis- ja Prantsusmaal. Pöördunud Riiga 1710, teotses F. praktilise arstina, sai 1725 seal teiseks linnaarstiks, oli 1734—42 keisrinna Anna (vt. *Suppl.)* ihuarst ja riigi meditsiiniasjanduse direktor; surn. 8. VII 1772 vkj. Riia lähedal Hinterbergeni mõisas. — F-lt on peale arstiteaduslikkude tööde ilmunud „Liefländisches Landwirtschaftsbuch" (Halle, 1753; 2. tr. F-i poja Jakob Benjamini poolt, Riia ja Leipzig, 1772). F. käsitleb, võrreldura S. Gubert'i ja J. Hermann'iga (vt. neid *Suppl.*), hoopis üksikasjalisemalt põllutööd, karjapidamist, kodulindude kasvatust, köögiaiandust, mesilastepidamist, loomade ja inimeste haigusi ja nende ravimist.

Brennsohn, Ärzte Livl. (1905); Gadebusch, L. B. I; Recke-Napiersky I; ERM-i Aastaraamat IX—X (1934), lk. 204 jj. (H. Sepp). *H. S.*

FLEMING, Lars, Rootsi riigitegelane, sünd. 3. I 1621 Rootsis Norrnäs'is, sai 1651 kammernõunikuks ning 1652 Stokholmi lääni ja 1654 Tartu kreisi maahärraks. A-l 1657 nimetati F. ülemsõjakammerpresidendiks, siis a-l 1665 Tartu õuekohtu presidendiks, 1668 riiginõunikuks ja 1676 riigikammernõunikuks; surn. 9. III 1699 Stokholmis. — Arvukate takistuste kiuste õnnestus F-l viia Tartu kindlustised suvel 1656 puhkenud Rootsi-Vene sõja alguseks kaitsekõlvulisse seisundisse. 28. juulil ilmus Tartu alla 12000- kuni 15000-meheline Vene sõjavägi vürst A. N. Trubetskoi juhatusel ning alustas linna piiramist. Linn oli võrdlemisi halvasti varustatud ning garnison koosnes umb. 800 mehest, neist ligi pooled õpetamata linnakodanikud ja põgenikud maalt. Ka oli F. väga halvas vahekorras nii raega kui ka linnakomandandi W. v. Ungern'iga. Paarikuise piiramise järel ei pidanud F. kauemat vastupanu võimalikuks ning kapituleerus 12. X 1656 tingimusel, et garnison võib vabalt linnast lahkuda.

G. Elgenstierna, Svenska adelns ättartavlor II (1926); Fr. Bienemann *jun.*, Briefe und Aktenstücke zur Geschichte der Verteidigung und Kapitulation Dorpats 1656 (Mitt. XVI, 1896); M. Carlon, Ryska kriget 1656—1658 (1903). *E. T.*

FLOR, Gustav August Adam, läti päritoluga zooloog ja arst, sünd. 13. VIII 1829 vkj. Liivimaal Vana-Salatsi mõisa raamatupidaja pojana, lõpetas Bērzaine (Birkenruh) gümnaasiumi, õppis 1847—51 Tartu ülikoolis eriti zooloogiat ja 1852—54 arstiteadust, omandas 1852 cand. zool. ja 1856 dr. med. astme. F. viibis 1857—59 Austrias, Saksa- ja Prantsusmaal, valiti 1861 Tartu ülikooli zooloogiaprof-ks, kellena suri 1. V 1883 vkj. Tartus. — Entomoloogiliste uurimiste erialaks valis F. nokalised *(Rhynchota)*, millede kohta ta kogus materjali mitmel pool Lõuna-Liivimaal, Tartu ümbruses, Muhu- ja Saaremaal jm. F-lt on ilmunud teos *Rhynchotorum livonicorum descriptio* (Tartu, 1856) ja põhjapanev töö „Die Rhynchoten Livlands in systematischer Folge beschrieben" I, II (Archiv f. d. Nat., II seeria 3. ja 4. kd., 1860, 1861), mille väärtus on püsinud tänini. F. oli esimesi ja põhjalikumaid Läänemeremaade nokaliste-fauna uurijaid ja üldse tolle aja silmapaistvamaid entomolooge.

Brennsohn, Ärzte Estl. (1922); Левицкій I (1902) jm. saadud andmed. *H. K-i.*

FRANCKE, August Hermann, usuteadlane, „Halle pietismi" algataja ja peaesindaja, sünd. 22. III 1663 ukj. Lüübekis juristi pojana, õppis Erfurti ja Kieli ülikoolis, omandas 1685 Leipzigis magistri astme. Pöördunud Ph.

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 61